

GYEREKTOLL
MELLÉKLET

NE MCSAK
RŐLÜK,
VELÜK
ÍRJUK!

Korábban több tanulmányt megjelentettünk, amelyek gyermekekkel készült interjúkra támaszkodtak, vagy arról számoltak be, milyen is úgy mediaterméket előállítani, hogy azokba közvetlenül bevonunk gyerekeket. Szerkesztőségünk meghatározó véleménye, hogy gyermekvédelmi lap efféle különleges írásában, szerkesztésében is úgy érdemes eljárni, hogy számba vesszük Olvasóközösségünk igényeit, szakmai érdeklődését, tapasztalatait – és megkeressük azokat a gyermekkorú partnereinket, akiknek van mondanivalójuk saját kis világukról, amelyet a nehézségeik, esetleges hátrányos helyzetük ellenére – vagy éppen azért – meg kívánnak osztani azokkal, akik hozzájuk hasonló gyerekekkel dolgoznak, róluk olvasnak, írnak. Aki hallgatott már avatott gyermekjogi szakértőket, annak méltán hiányozhat – természetesen nemcsak e fórumról – azoknak a gyermekeknek a közvetlen bevonása, akikről egyébként az írások nagy része szól: e helyen elég, ha utalok az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének azokra a passzusaira, amelyek a gyermekek véleménynyilvánítási és információs jogairól szólnak, és elég, ha csak megemlítem azokat az európai gyermek-, és ifjúsági képviselői eljárásokat, részvételi törekvéseket, amelyek a gyermekek közvetlen bevonását célozzák. Tettünk egy kísérletet: mint most első ízben megjelenő mellékletünk elnevezése is mutatja, szerettünk volna végre lehetőséget biztosítani olyan gyermekcsoportoknak, akiknek élethelyzetét – úgy véljük legalábbis – olyan jól ismerjük, hiszen nap mint nap hasonló problémákkal küzdő családokkal, gyermekekkel foglalkozunk. Lehetőséget adni arra, hogy adott terjedelemben megtöltsék a lapot gondolataikkal, élményeikkel, kérdéseikkel, vagy éppen fotóikkal, rajzaikkal és verseikkel. A lényeg, hogy ők írják, és arról szóljon, ahogyan ők látják a világot és benne magukat. Rájuk bízunk a szerkesztést is, és annak rendje-módja szerint zajlott minden: létrehoztuk a melléklet szerkesztőségét újságírókkal, szerkesztőkkel, fő- és felelősszerkesztővel, volt lapzártá is csúszással... Reményeink szerint több gyerekközösségnek nyílik a jövőben lehetősége hasonló munkára, együtt gondolkodásra, lapszerkesztésre – addig is olvassák első Gyerektoll mellékletünket szeretettel!

PANYIK RENÁTA

(8 éves, 3. osztályos, egy huga és egy ócska van, szeret táncolni, a Magic Dance klub táncosa, hangszeren tanul (furulya), szinte minden érdekli)

VÁRJUK A KARÁCSONYT

A Karácsony az év legszebb és leggazdagabb ünnepe. A Karácsony legjellemzőbb jelképe a karácsonyfa. Történeti adatok szerint az első karácsonyfákat nem családok számára állították, hanem egy központi helyre. A gyerekeknek és a szegényeknek ajándékozták a fán lévő gyümölcsöket, édességeket.

Mindannyian ismeritek a kedves gyermekdalt: „Kiskarácsony, nagykarácsony kisült-e már a kalácsom? Ha kisült már ide véle, hadd egyem meg melegébe!” A keresztény vallások tanítása szerint ezen a napon született Jézus Krisztus, szeretetet, békét hirdetett egész életében. A megváltó születését felidéző néphagyományok a betlehemezések, kántálók, regösök, aprószentelők. Szentestétől az Újesztendő napjáig házról házra jártak. A Karácsony az öröm, a békesség, a szeretet és a Család ünnepe. Az örömteli várakozás december 24-én oldódik fel. A karácsonyfa, a fenyőgyanta illata, a szikrázó csillagszóró sercegése, a tündöklő gyertyafény elkápráztat bennünket. A közös éneklés, az ünnepi asztal, az ajándékozás boldogságot varázsol körénk. Úgy gondoljuk, hogy így volt ez mindig. A régi ünnepi hagyomány az idők folyamán sokat változott. Régen nem hozott a Karácsony a gyerekeknek csillogó-villogó fenyőfát. Hozott helyette éjféle misét, Karácsony estéjén a családokban békét, mosolyt, szeretetet. Ajándékként diót, almát, aprópénzt, kalácsot.

Magyarországon először az 1800-as évek második felében állítottak karácsonyfát a módosabb családoknál, általános szokássá csak közel száz év múlva vált. A karácsonyi szokások országoként változnak. Angliában például fenyőfa helyett fagyöngyökből font koszorút függesztenek a mennyezetre. A családi ünnep 25-én délben kezdődik. Az ebéd elképzeltetlen pulyka és puding nélkül. Nálunk Magyarországon hal, kalács és bejgli kerül az asztalra.

Én is itt élek, és bizony engem is nagy lázba hoz a készülődés: a testvéreimmel segítünk a karácsonyfa

díszítésében, és az előkészületekben. Sütünk, főzünk, ilyenkor nagy a sürgés-forgás a konyhában. A karácsonyfát az előszobában állítjuk fel. Mindig nagyon szépen feldíszítjük. Sok cukrot és díszeket rakunk rá. Égősort is teszünk, amit este bekapcsolunk, akkor nagyon szépen világít. Az udvaron is van egy fánk, amire szintén teszünk égőket, amik gyönyörűen mutatnak rajta. Ezután a munka elvégeztével, már csak az ajándékokat kell várni, amit hoz a Jézuska. Mindig figyeljük a karácsonyfa alatti üres területet, hogy mikor telik meg ajándékokkal. Az ajándékozás mindenki számára nagy öröm. Nagy lelkesedéssel bontogatjuk a csomagokat. Az ajándék kibontása után mindenki nagyon boldog, elégedett. Ilyenkor mindig nagy a meghatódás. Szüleim szemében boldogságot és könnyet látok összefutni. Látom rajtuk, hogy elégedettek, mert boldogok vagyunk, és úgy érzik, hogy minden tőlük telhetőt megtettek értünk. Nagyon szeretjük őket, és boldogok vagyunk. Ennyit az én kis történetemről.

Mindenkinek nagyon boldog Karácsonyt kívánok!

Igen ám, de ezután van még a Szilveszter és az Újév. A hagyomány szerint szilveszterkor, aki csirkét főz, azt mind meg kell enni, mert különben elkaparja az ember szerencsés-jét. Újévkor pedig jókívánásokkal köszöntjük a ház népét.

Ajjon Isten minden jót,
öt-hat tyúkot, jó tojót,
háztól dísznőt, sok hullkát,
telje pincét, kamrát,
sonkát, kolbászt, szalonnát,
mond ne bántsa a gazdát.
Adjék Isten szép vetést,
pengő-pingó jó termést,
békességet és szeretetet,
töltsd meg a szívedet
az új esztendőben!

Sok jóslás is kapcsolódik e naphoz. Például: este borsót, lencsét kell enni, mert akkor sok pénz áll a házhoz. Vagy, aki malachúst eszik, annak a házába sok pénzt, termést túr a malac orra és még sorolhatnám tovább...

HORVÁTH EVELIN

(10 éves, 4. osztályos, van egy batyja, tanul furulyán és szintetizátoron, több éve táncol a Magic Dance-ben, nagyon érdeklődő, attraktív és vezető egyéniség)

karácsonyfa alatt voltak az ajándékok. Ott díszelgett egy nagy masnival a nyakában egy pici kutyus is. Olyan boldog voltam, hogy teljesült a kívánságom, hogy majdnem agyondögönyöztem az ajándékomat. Még aludni is vele akartam, de anyáék azt már nem engedték meg. Éjszakára kivettem a folyosóra a dobozkáját és ott aludt, mert kint nagyon hideg volt. Reggel korán keltem, hogy én hozhassam be a szobába. Dominó lett a neve, mert ő egy fehér és fekete foltos foxterrier. Miután elneveztük, megpróbáltuk etetni, de nem nagyon kellett neki, csak pár falat. Később már sokat lakmározott. Amikor a cipőmet húztam, mindig odaszáguldott és játszott velem. Amikor a kislabdát dobtam oda, tetszett neki és ugrált. Készítettem egy játékeleget. Úgy csináltam, hogy egy papírra kötöttem madzagot és azt dobtam oda. Később nagyon sokat játszottunk. Megtanítottuk, hogy ha kér valamit, akkor le kell ülnie. Ezért ha eszünk, mindig lecsücsül. Születésnapjára mindig kapott valamit. Egy évesen egy gumilabdát, két évesen egy szép nyakörvet vettünk neki, három évesen egy szelet tortát sütött anyja. Most nemrég töltötte be a negyediket, és akkor egy tábla csokit kapott. 2 éves volt, amikor először vittük pároztatni. 9 hét múlva megszülettek a kiskutyák. Az ellés közben sokat szenvedett, de elvárta, hogy valaki mindig ott legyen vele. Mindjárt el is neveztük őket: Amanda, Adolf, Ariel és Amígó. Amanda volt a legkisebb,

▲ Kiscicám >

Egyik nap apa az utcában lévő szerelővel beszélgetett, s anyáék már aggódtak, hogy hol van ilyen sokáig, ezért kiment megnézni. Apa és Gábor így hívják a szerelőt, láttak valamit átkelni az úttesten. Talán patkány lehet az! – kiáltotta apa. Később kiderült, hogy csak egy pinduri cicuska az. Ahogy anyáék ment be, ment utána a cica is. Végül bevitték a házba, megetették és bent aludt. Reggel nem volt szívük kitenni a hidegbe. Délben meleg volt, de már megkedvelték és végül nálunk maradt. Nagyon sokat nyávogott. Apa Ceciliának akarta elnevezni, de kiderült, hogy fiú, ezért Cecil lett a neve. Nekem még ma is nagyon rossz, mert minden reggel, amikor apa fél hatkor munkába megy, a cica besurran a lakásba és az ajtó előtt nyávog, hogy engedjem be. Akkor fel kell kelnem, kinyitni az ajtót, hogy bejöjjön, mert különben addig nyávog, míg el nem megy a hangja. Biztos nagyon örül, hogy bent van, de még ennyi mindig nem elég neki, mert a takaróm alá is be kell engednem. Szörnyű ez, igaz? Ezért idegesít néha fel a cicácskám. De van, amikor aranyos, mert a kályha mellé is szokott feküdni és még hempereg is. Tehát van amikor szeretem, de van amikor nem. De a legidegesítőbb akkor, amikor eszünk. Mindig az öltömbbe mászik és kér ő is, ezért adni kell neki is egy pár falatot. Most már többen tudják, hogy milyen a cicám. Mindig is szerettem volna kutyát, cicát, nyulat és lovat, de anyáék azt mondta, hogy ne éljem bele magam, mert lehet, hogy egy állatkám sem lesz. Amikor ezt megértettem, kicsit elszomorodtam, de túléltem. Egy év múltán kaptam egy kiskutyuskát, egy cicuskát, egy vadnyuszt, de a ló helyett egy papagájt kaptam a legjobb barátnőm szüleitől. Ők Jugoszláviában élnek. Kicsit messze van, de az utazás közben észre sem lehet venni. Szóval lovam sajnos nincsen, de remélem, minél előbb kapok egyet. A papagájomról nem tudok sokat írni, mert most került hozzánk. Az új kismadaramról csak annyit tudok papírra vetni, hogy Lórinak hívják, fiú, nagyon szép hullámtolla van, ezért a fajtája neve hullámpapagáj. Ahol vettük csak két színű volt. Zöld és kék. Én zöld színűt vettem, mert azok szebbek voltak. Nagyon szereti a magvakat és szeret röpködni, de a csipogása sajnos még halk. Volt olyan, amikor majdnem körbepölyt az egész szobát. Remélem, ha lesz lovam, arról többet tudok írni.

▲ Az ember legjobb barátja >

Már régóta szerettem volna egy kiskutyát, és anyáék azt mondta, hogy majd karácsonyra megkapom. Én nagyon vártam az ünnepet és az ebet. Számoltam a hónapokat, a heteket, a napokat és az órákat is. Végre eljött december 24, az ajándékozás napja. Előző nap megvettük az üzletben a szaloncukrot. Persze a karácsonyfat már előbb beszereztük. Nagyon szépen állt a szoba közepén, de még szebb lett mire feldíszítettük. A testvéremmel elmentünk a mamáékhoz és mire visszaértünk, már a karácsonyfa alatt voltak az ajándékok. Ott díszelgett egy nagy masnival a nyakában egy pici kutyus is. Olyan boldog voltam, hogy teljesült a kívánságom, hogy majdnem agyondögönyöztem az ajándékomat. Még aludni is vele akartam, de anyáék azt már nem engedték meg. Éjszakára kivettem a folyosóra a dobozkáját és ott aludt, mert kint nagyon hideg volt. Reggel korán keltem, hogy én hozhassam be a szobába. Dominó lett a neve, mert ő egy fehér és fekete foltos foxterrier. Miután elneveztük, megpróbáltuk etetni, de nem nagyon kellett neki, csak pár falat. Később már sokat lakmározott. Amikor a cipőmet húztam, mindig odaszáguldott és játszott velem. Amikor a kislabdát dobtam oda, tetszett neki és ugrált. Készítettem egy játékeleget. Úgy csináltam, hogy egy papírra kötöttem madzagot és azt dobtam oda. Később nagyon sokat játszottunk. Megtanítottuk, hogy ha kér valamit, akkor le kell ülnie. Ezért ha eszünk, mindig lecsücsül. Születésnapjára mindig kapott valamit. Egy évesen egy gumilabdát, két évesen egy szép nyakörvet vettünk neki, három évesen egy szelet tortát sütött anyja. Most nemrég töltötte be a negyediket, és akkor egy tábla csokit kapott. 2 éves volt, amikor először vittük pároztatni. 9 hét múlva megszülettek a kiskutyák. Az ellés közben sokat szenvedett, de elvárta, hogy valaki mindig ott legyen vele. Mindjárt el is neveztük őket: Amanda, Adolf, Ariel és Amígó. Amanda volt a legkisebb, ezért a többiek mindig félretűrták, ezért cumiztattuk, hogy éhen ne haljon. Sajnos 2 hét múlva elpusztult. A többiek felcseperedtek, sokat játszottak, és végül új gazdát kerestünk nekik. Az idén is voltak kiskutyái Dominónak. Megint négyet ellett, de csak három maradt életben. Az ő nevük: Bella, Bütyök, és Betti. Már ők is új gazdához kerültek. Dominó a mai napig szeret játszani, kedvence a labdakergetés. Remélem, hogy még sokáig játszunk együtt.

Tapsi >

Egyik délelőtt apa a pólójában hozott valamit, s mi kíváncsian lestük, hogy mi az. Amikor megmutatta, nagyon örültünk, mert egy pici nyuszi volt, de nem akármilyen, hanem vadnyúl. Elneveztük Tapsinak. Kerestünk egy dobozt, amiből lakhelyet készítettünk, de nem tettük még a helyére, hanem egy kicsit simogattuk. Megpróbáltuk etetni, de első nap nem sikerült. Másnap már egy picit kortyolgatott. Utána tejjel, lucernával és nyúltáppal etettük. Amikor már nagyobb lett, egy tévedobozba tettük. Ott élt két hónapig. Azután még nagyobb lett és egy nagyobb ketrecben volt napközben, de esténként bevittük közénk, hogy ne vaduljon meg. Így olyan szelíd állat lett belőle, hogy az ágyon velünk tévezett. Öt hónapig élt közöttünk, mint egy családtag.

Sajnos egy alkalommal valami úton-módon kijött a ketrecből és a foxi kutyáink elkapták, amit nem élt túl. Nagyon szomorúak voltunk, mert sajnáltuk. Egyszer csak újabb meglepetés ért bennünket. Az unokatestvérem apukája megsajnálta és hozott egy másik kis nyuszt. Őt Vininek neveztük el, aki még a mai napig is nálunk lakik. Vini egy egészen más természetű állat, mint Tapsi, mert őt még nem sikerült úgy megszeliidíteni. Nagyon aranyos, szereti a tejet és a lucernát, de kicsit félős, mert minden hangosabb nesztől megijed és elbújik. Általában az ágy alá rejtőzik el, így ha nem látjuk, tudjuk, hogy hol kell keresni. Remélem még sokáig lesz közöttünk, és nem kell olyan szomorú búcsút vennünk tőle is, mint Tapsitól.

Kedvenc halajm

Mátételkén lakom és egyszer történt velem egy nagyon hosszú, szép történet, amiben voltak rossz események is. Egyszer egy gyönyörű nyári napon, anya bejelentette, hogy elmegyünk Dávodra, egy fürdőbe. Én nagyon megörültem, mert akkor mentünk el azon a nyáron először egy fürdőbe. Ebédeltünk, majd utána én rögtön eltettem az úszógumit, mert Dávodon volt mélyvíz is. Amikor készen lettünk, elindultunk.

Amikor mentünk, olyan szépek voltak a virágok, amit csak az autó ablakából láthattam, de épp úgy elképzeltem, mintha a kezemben tartottam volna. Útközben sok helyre bementünk, a mamámékhöz és többféle boltba. Én ameddig nem értünk oda, félórát aludtam. Végre megérkeztünk. Apa megvette a belépőket, utána mentünk az udvarra, mert ott voltak a medencék. Letettük a holminkat és rögtön bementünk a medencébe. Olyan jó volt úszni és még apa megtanított hátra úszni is. Egy óra múlva kimentünk inni, enni és utána vissza a vízbe. Öt órakor kijöttünk a fürdőből és mentünk haza.

Miközben mentünk, megláttam, hogy Dávodon búcsú volt. Én megkérdeztem anyát és apát, hogy elmegyünk-e a búcsúba. Apu és anyu is beleegyeztek. Apa megállt egy helyen az autóval. Kiszálltunk. Sok minden volt. Nekem egy akváriumon akadt meg a hal és, hogy sorsolni is lehetett, hogy kié legyen az akvárium. Ez úgy történt, hogy mindenki mondott egy számot, és az eladó előtt árult volna gondolt egy számra. Végül rám került a sor, nekem kellett mondani egy számot és én az egyes számot mondtam. Az árus arra a számra gondolt, ezért megnyertem az akváriumot. Nagy örömmel vittük az akváriumot a kocsiba, nem is kellett körbejárni a búcsút. A testvérem és én mellettem volt az akvárium. Nagyon sokat kellett várni, mire hazaértünk. Apu és a bátyám bevitték a házba, a szobámba, az asztalomra. El is döntöttük, hogy ott fog maradni. Nagyon fáradtak voltunk, ezért lefeküdtünk. Másnap korán felkeltünk, mert el kellett menni a boltba haltápert. Így is lett, elment apukám. Amikor megjött, adtunk enni a halacskának. Utána sokat gondolkoztam, hogy mi legyen a neve. Majd kitaláltam, hogy Jónás. Elmondtam a családnak, hogy Jónás lesz a halnak a neve. Ők beleegyeztek. Sokat néztem és egy műhalat is betettem neki, hogy ne érezze magát egyedül. Eljöttek hozzánk a nővéremék. Megcsodálták a halat.

Nekem el kellett mennem templomba. Ezért elindultam misére. De amíg nem voltam otthon rossz események történtek. A testvérem kivette az akváriumból a halat és megmutatta a pici unokatestvéremnek, aki megsimogatta. Aztán hívta anya a testvéremet és a bátyámnak mondta, hogy tegye vissza a halat az akváriumba, de ő nem figyelt oda, mit mondott, és a pici unokatestvérem megfojtotta és ledobta a földre. Amikor megérkeztem megnéztem, de nem volt a helyén a halacskám. Anya szólt, hogy itt van a hal, én odasiettem, de már nem élt Jónás. Nagyon szomorú lettem és megkérdeztem: miért dögölt meg Jónás? Mindent elmondtak.

KOVÁCS BOGLÁRKA

(10 éves, 4. osztályos, hangszeren tanul (furulya), van egy bátyja, és nővere is, nagyon igyekvő, és sok minden érdekli)

Anyáék elmentek Bajára, de én olyan szomorú voltam, hogy nem szerettem volna elmenni. Mikor hazaértek, odahívtak és odaadtak egy vízzel teli poharat, benne egy ficánkoló halacska. Nagyon megörültem. Rögtön elneveztem Pontyellának. Betették az akváriumba. Azt mondtam a családnak, hogy ne nyúljanak Pontyellához. Azt mondták, hogy nem fognak a halhoz nyúlni. Néha félórát is elnézegettem, ahogy a műhalacskával játszott, mert olyan szép volt nézni, ahogy játszott. Gyűjtöttem a pénzemet, hogy vegyek egy halat, hogy Pontyellának legyen egy igaz barátja. Elmentünk a búcsúba Bácsalmáson, és vettem egy halat. Amikor hazaértem, betettem Pontyellához a halacskát. Elneveztem Jónásnak, azért mert az első halamnak az volt a neve és azért, hogy ne legyek szomorú, hogy megdöglött. Mikor megbarátkoztak, sokat játszottak az akváriumban. Órákig szoktam nézni, hogy játszanak, alszanak.

Azt szoktam mondani, hogy a halacskák a legkedvesebb állataim. Valamikor kiviszem az akváriumból őket és beteszem a kádba, de előtte engedek bele vizet.

▲ folyók

Ahol lakom, annak a falunak van egy folyója, a Kígyós. A családommal néha elmegyünk a Kígyós partjára. Nagyon szép látvány nézni a nádast, sást, mert azok is vannak a partján. Halak is vannak a folyóban. Sétálgattunk a partján és sok mindent láttunk. Fészket, gombákat, sáskákat. Nyáron olyan élvezettel hallgatjuk, ahogy a tücskök csiripelnek. Sok fát is láthatunk és sok bokrot is. Gyönyörű az élővilága. Egyszer, amikor elmentünk, az egész partját körbejártuk. Csigákat, szúnyogokat láthattunk. Tavasszal nyílnak a virágok. Az ibolyák és más vadvirágok. A csiga a folyó partján él, kicsike, de a házát a hátán hordja. Növényekkel táplálkozik. Az avar alatt él. Sajnos az emberek és az állatok fogyasztják a csigát. Ha fél, bebújik a házába. Nád sok helyen található. A Kígyós tele van náddal. A fákon sok a madárfészek és az odú. Fakopáncsot is láthattunk. Télen befagy a folyó és jég lesz belőle. A növények téli álmat alszanak. A fákon olyan szép, amikor leperreg a hó az ágakról. Télen elköltöznék a madarak és nem fognak csiripelni. Amikor szél van, a nádist és a sást kicsavarja. Akkor nem nagyon szép, de ha a szél nem csavarja ki a növényeket, akkor szép látvány. Ez a mi folyónk.

▲ madárkám

Nagyon szeretem a madarakat hallgatni és nézni, amikor csiripelnek és játszanak. Nagyon szerettem volna egy madárkát. Születésnapomra kaptam egy papagájt és egy kalitkát. Kezdte megszokni, a helyét. Mindennap kapott hatszor ennivalót. Egyre jobban megszerettem. Már teljesen megszokta, hogy kivettem a kalitkából és simogattam. Mikor dédelgettem, kitaláltam, hogy Pityu lesz a neve. A család beleegyezett. Kivettem egyszer a papagájt és elengedtem, de nem féltem attól, hogy elmegy, mert nem ment el. Csak a ház fölött szálldosott és ha elfáradt, a válamra szállt és ezzel azt jelezte, hogy vissza szeretne menni a kalitkájába. Mindennap kiengedtem négyszer. Mikor unatkozott, akkor elszundikált. Megsajnáltam, hogy nem játszik senkivel, és hogy nincsen egy madárka, aki fölvidítaná. Ezért vettem egy másik papagájt is. Elneveztem Rudinak. Vettünk egy óriási kalitkát, hogy beleférjenek a madárkák. Az előző kalitkát levittem a pincébe, hátha

hasznát vehetjük. Mikor megnéztem, mit csinálnak a szárnyasok, nagyon megörültem, mert játszottak. Csodálkoztam, hogy ilyen gyorsan megbarátkoztak. Rudit és Pityut tízszer is kiengedtem, hogy sokkal többet játszhassanak. Nagyon szerettek nálunk élni. Egyszer, amikor kiengedtem őket, Pityu elszállt. Nagyon szomorú voltam és Rudi is. Vigasztalt a család, de nem vigasztalódtam. Egy nap visszajött. Nagyon megörültünk Rudi-val. Nem értem miért ment el. Elmentünk bálba, és az idő alatt, az egyik testvérem - mert ő nem jött velünk -, kiengedte a szárnyasokat. Ők elszálltak. Amikor hazaértem, nem láttam a kalitkában a papagájokat. Bús

voltam és kicsordult a könnyem. Bevallotta a testvérem, hogy ő engedte ki a madarakat, de nem tudta, hogy messzire elszállnak és nem fognak visszajönni. Eddig még nem szálltak messzire és nem volt olyan, hogy egy napnál később ne jöttek volna vissza. Ez az én hosszú történetem a madárkáimról.

KOLOMPÁR BARBARA

(13 éves, 7.osztályos, egy féltestvére van, szeret énekelni, szerepelni)

IDEGÖLŐ CSAJOK

▲ PÁNIKOLÓ

Ő a született kukik. Lételeme a pesszimizmus. Mindegy, hogy az iskolában, a haveri körben vagy otthon tartózkodik, ha azt akarod, hogy pánikolni kezdjen elég egy apróság: egy rosszat jósló horoszkóp, egy cikk az ózonlyukról, vagy egy rémisztő álom. Tesióra után nem akar lezuhanyozni, mert fél, hogy lábgombát kap. Ha náthás lesz, azonnal azt hiszi, hogy a legszörnyűbb vírus döntötte le. Totál idegesítő ez a csaj!

Miért is idegesít? Talán, mert mindenki tekintettel van rá, és kesztyűs kézzel bánt vele? Vagy azért, mert a széltől is óvják, és folyton azt kérdezik tőle, hogy van? Ez a legidegesítőbb. Legszívesebben jól megmondaná neki a véleményedet.

▲ BÖGÖMASINA

Ó, Istenkém, micsoda gyengéd lélek ez a lány! Pedig a valóságban ő a szomorúan nézés és a parancsra bögés világbajnoka. Ha nem tetszik neki valami, vagy ami még rosszabb, nem kap meg azonnal valamit, könny gyűlik a szemébe és elkezd dobálni magát. Tökéletes érzelmi zsarolás! Mindenki megérti, ha a falnak mész ettől a bögömasinától!

Miért is idegesít? A durcás kislány álarc tökéletesen működik, főleg a tanároknál, a srácoknál és a szülőknél. Amint elszomorodik a bögömasina tekintete, minden hímnemű egyed sajnálni kezdi őt, és úgy érzi: meg kell vigasztalnia. Nem csoda, hogy ez az elkényeztetett tyúk mindig a legmárkásabb cuccokban járkal. Hiszen a szülei nem bírják elviselni, ha a kislánykájuk sír, ezért teljesítik az összes kívánságát.

▲ CSÁBITÓ

Mindegy, hogy egy tanárjelölt, egy helyes biztonsági őr a diszkóból vagy akár a legjobb barátja pasija - senki sincs biztonságban, ha ő feltűnik! Ez a nő maga a csábítás! A flörtölés a kedvenc elfoglaltsága: mindig és mindenhol él a lehetőséggel. Bevet minden klasszikus trükköt: szexi pillantást, magas sarkú cipőt, szűk ruhát, kokettáló mosolyt, félre nem érthető beszélásokat. Eljuttassa a saját hódító számát. Az egész létezése egyetlen cél körül forog: a hapsik körül!

Miért is idegesít? Talán azért, mert szerinted elég cikisen viselkedik. Úgy véled, egyáltalán nincs önértékelése, különben miért kezdene ki a legutolsó bolti eladóval is. Az ilyet csak sajnálni lehet, hiszen melyik fiú akarna egy „rosszlánnyal” komoly kapcsolatot létesíteni? De leginkább azért idegesít, mert őt okolod azért, hogy a fiúk utolsó macsóként viselkednek a lányokkal.

▲ AZ EGOISTA

Minden mindig csak körülötte forog. Neki örökké a középpontban kell állnia. Ha túl lassú a pénztáros a moziban, a nyakadat teheted rá, hogy az egoista lány üvölteni fog veled. Mindig óriási jelenetet rendez és alig hagy szóhoz jutni másokat. Állandóan beszél és legtöbbször saját magáról. Azt állítja, hogy mindenre képes és mindent sokkal jobban csinál, mint a többiek. Ha véletlenül más kezd el beszélni, tuti, hogy félbeszakítja és a saját történetével untatja az egész bandát. Természetesen sokkal szebb, nagyszerűbb, hősiesebb és izgalmasabb mindenkinél, hiszen végül is róla szól a történet!

Miért is idegesít? Az zavar a legjobban, hogy az egoista lány fennhéjázó és domináns fellépésével azonnal magára vonja a figyelmet. És te? Ezalatt duzzogva ülsz a sarokban, s egy mondatot sem tudsz kinyögni a nagy izgalomtól. Pedig tök egyértelmű, hogy a lány egyáltalán nem olyan okos és nagyszerű vagy megfontolt, mint ahogy azt mutatni és látni szeretné.

NYÁRI DIÁNA

(8 éves, 3. osztályos, egy bátyja van, furulyán tanul, érdeklődő, nagyon szívesen veszi a kihívásokat)

Kirándulásaink

Amikor óvodás voltam, kirándulni mentünk. Kiscsoportban Szegeden voltunk, ahol minden nyáron megrendezik a Szegedi Szabadtéri Játékokat. A város központja a Széchenyi tér, a parkosított teret híres személyek szobrai díszítik. A városban található a Dugonics tér, melyen egy kör alakú szökőkút látható, ami ülőhellyel és kis színpaddal ellátott.

tott. A kút az esti látogatókat fény, hang és vízjátékkal kápráztatja el. Szeged látványosságai közé tartozik a Fűvészkert is. Főbb részei: díszpark, üvegházak, fóliaházak és a tó, a rózsakert, ahol körülbelül 2500 tő rózsza díszlik, és a sziklakert. Az üvegházban hatalmas kaktuszok, trópusi hasznos növények - mint például: kávé, kakaó, banán, citrom, narancs, ananász, vanília - élnek. Szegeden épült az ország egyik legfiatalabb Vadasparkja.

A látottak után bábszínházba mentünk, ahol egy vidám mesés előadást néztünk meg.

Aztán tiszai sétahajókázni voltunk, ahonnan a táj szép és látványos volt. A hajókázás mindenkinek nagyon tetszett. Ezután a buszhoz mentünk s elindultunk haza. A nagy sétálásban igencsak elfáradtunk, ezért a buszon sokan elaludtunk. Nagyon sok érdekes történettel és mesélni valóval tértünk haza.

Nagycsoportban hazánk fővárosában, Budapesten voltunk. A városban sok híres épület és látnivaló van, melyek közül mi is megnéztünk egy párat. Itt látható az Országház, más néven a Parlament. A várost a Duna szeli ketté s kilenc hídjával össze is köti a város két részét. Ezek közül a legrégebbi a Lánchíd, melyet négy kőoroszlán őriz. A Városligetben található meg a Vidámparkot, a Fővárosi Állat és Növénykertet és a Fővárosi Nagycirkuszt is. Mi megnéztük az Állatkertet (Magyarországon az elsőt 1866-ban nyitották meg). A közönség akkoriban csaknem ötszáz különféle állatot láthatott a kertben. A majomház kilencféle virgonc majmot mutatott be, gazdag volt a tó és a fácánház madárgyűjteménye is. Akkor még nem volt ilyen sokféle állat, mint most, de mára már igen sok állattal gazdagodott ez az állatkert is. Szinte minden állatfaj megtalálható benne. Láttunk: afrikai elefántot, tigrist, és oroszlánfókákat, akik nekünk még bemutatót is tartottak. Két betanított fóka labdázott és karikat ugrottak át. Ezért hallal jutalmazták őket. Nyitott kis buszra lehetett felülni, amivel körbejárhattuk az állatkertet! A park 125. évfordulójára átalakították majdnem az egész kertet, köztük a díszes elefántos főkaput is. Az állatkertből a cirkuszba mentünk, ez is nagyon régi épület, 1889-ben épült. 1850 fő fér el egy-egy előadáskor benne, télen-nyáron nyitva áll a közönség előtt. Csapatához sok kiváló és világhírű artista tartozott, mint például Eötvös Gábor, későbbi Jászai-díjas zenebohóc. A cirkusz sem kerülhet el a változásokat, így sokszor átalakították. Ezért változott ez az épület is. Az előadás elkezdése előtt mindenkinek el kellett foglalnia a helyét, mert jöttek a műsorfüzet és perecárúsítók. A műsorfüzet az előadásról részletes tájékoztatót nyújtott. Megkezdődött a műsor, láttunk légtornászokat s lélegzetűket visszafojtva figyeltük mutatványaikat. Lenyűgöző volt a látvány. Azután lovak és táncoló kutyák jöttek, majd a bűvész, aki nyulat és fehér galambot is elővarázsolt a kalapjából. Az előadások közti szünetben ki is lehetett menni, s mikor visszajöttünk meglepődve láttuk, hogy a porondot és a nézőteret ketrec választotta el. Nagy meglepetésünkre oroszlánok jöttek a porondra, akik idomítójukkal a betanult mutatványokat adták elő. A látottak mindenkinek nagyon tetszettek, ezt a buszon hazafelé és otthon beszéltük meg.

MONDJ NEKEM A DROGNAK!

A drog szó eredetileg gyógyító szert jelentett. Napjainkban minden olyan anyagot drognak nevezünk, mely függőséghez vezet. Drognak számít a cigaretta, az alkohol és a különféle kábítószeresek is. Az alkohol és a cigaretta fogyasztását a társadalom bizonyos határok között eltűri. Ezzel szemben a kábítószeresek birtoklása és forgalmazása büntetendő cselekmény. A hozzájuk kapcsolódó lelki függőség valójában kényszeres vágy. A fogyasztó csak rendszeres használatukkal tudja biztosítani a lelki békéjét, az elégedettség érzését. A lelki függőség gyakran párosul testi függőséggel is. A drog hiányában kellemetlen, kínzó testi tünetek jelentkeznek. A kábítószer az egész világot megfertőzte! Néhány évtized alatt a fiatalok körében szinte járványszerűen terjedt el a kábítószer használata. Forgalmazásuk mára tömeges méreteket öltött. A drogfogyasztás sokféle okra vezethető vissza. Közülük a környezet utánpótlás kényszerítő hatásai, a kisebb-nagyobb konfliktusok a legjelentősebbek. A szer használói elszakadnak a hétköznapoktól, szinte másik világban lebegnek. A valóság és a problémák azonban változatlanul megmaradnak, a kábulatból visszatérve még brutálisabban, még ellenségesebben támadnak. A drogfogyasztók ismét a kábítószerhez nyúlnak, benne keresik a megváltást. Az ördögi körből szinte lehetetlen kitörni. A szervezetre gyakorolt hatások alapján lágy és kemény drogot különböztetünk meg.

RIPSZKI KAROLINA ALEXANDRA

(14 éves, 8. osztályos, 4 testvére van, hobbija a kézművesseg, szeret énekelni, szerepelni, táncolni)

▲ Kábítószer veszélyei

A lágy drogokhoz a marihuánát és a hasist soroljuk. Mindkettőt az indiai kenderből nyerik. Megváltoztatják a hangulatot, a szokványostól elütő szokatlan élmények, érzések ejtik rabul a fogyasztókat. A röpké boldogságot hamarosan szorongás és félelem váltja fel. Használatának egyik legnagyobb veszélye, hogy a kemény drogok fogyasztását készítik elő. A kemény drogok részben izgatószer. Ilyen a koka cserjéből kivont kokain és a mesterségesen előállított vegyületek: az amfetaminok. A központi idegrendszeret támadják: csökkenti a fáradtságot, fokozzák az anyagcserét, a szív működését és a légzést, növelik az önbizalmat, megváltoztatják a hangulatot és a viselkedést. A teljesítmény erőszakos fokozása felesleges terhet ró a szervezetre. Az izgatószeres rendszeres használatával állandóan az álmatlanság, a kimerülés elkerülhetetlen. Az álmatlansággal párhuzamosan fokozódik a szorongás is. A félelmek, téveszmék egyre elviselhetlenebbé válnak, a tudat elborulásához vezethetnek. Hazai diszkóinkban sajnálatos módon igen elterjedt, hogy a hangulatot amfetaminokkal fokozzák. Közülük jelenleg a Speed és az Extasy a legismertebb.

Az alvilág zuglaboratóriumaiban előállított szerek rendkívül veszélyesek, mert hatóanyagtartalmuk igen különböző. Így állandóan fennáll a túladagolás veszélye. Egyszeri használat is okozhat szívinfarktust, agyvérzést, halált. A révületkeltő szerek (idegen szóval: hallucinogének) igen kis mennyiségben is megváltoztathatják az észlelést. Fogyasztójuk hangokat hall, képeket lát, melyek a valóságban nincsenek. A tér- és időérzék megszűnése számtalan tragédia okozója. A révületkeltő szerek közül az LSD a legismertebb. A szer rendkívüli veszélyességét mutatja, hogy a bódulat kiváltásához a gramm töredéke is elegendő. Európában szinte kizárólag bélyegen kerül forgalomba. A postai bélyegektől könnyen megkülönböztetjük, mert kisebbek és nincs rajtuk portóérték. Az ópiumszármazékokat mákgubóból vonják ki. Erős fájdalomcsillapító hatásuk miatt nélkülözhetetlenek az orvosi gyakorlatban. A súlyos betegek szenvedéseit a morfium enyhíti. Mivel felhasználása szigorúan ellenőrzött, ezért kábítószerként viszonylag ritkán találkozhatunk vele. Annál inkább terjedőben van a morfiumból mesterségesen előállított heroin. Ez a legveszedelmesebb az összes drog közül. Hatása hatszor erősebb a morfiuménál, ugyanennyivel gyorsabban alakul ki a függőség is. A heroin által előidézett bódulat újbóli kiváltásához egyre nagyobb adagokra van szükség. A test sejtjei méreggel telítődnek. A mérgezés tünetei riasztó változásokat okoznak a külsőn is, a beteg bőre száraz, szemei beesettek, haja korán őszül, és lesóványodik. Az ellenállóképeség csökken, a gyomor és a máj károsodása idővel a szervezet pusztulásához vezet. Az utcán kapható adagok koncentrációja nagyon eltérő. A fogyasztó sohasem lehet biztos a „por” hatóerejében. Sok fiatal halálát okozza a túladagolás következtében fellépő légzésbénulás. Testük állapota leromlik, szellemük hanyatlik, személyiségük

megváltozik. Lelkiismeretük gyengül, felelősségérzésük kialszik, kötelességeiket elhanyagolják. Szükségszerűen elszigetelődnek és a társadalom peremére sodródnak. A mesterségesen kicsiholt mámor életük egyetlen mentővára. A drogok azonban drágák. Legtöbbjüknél a szükséges pénz megszerzését csak a bűnözés biztosíthatja. Az egyetlen kiutat az elvonókúra jelenti. Gyötrő tünetek sokasága jellemzi az elvonókúra rögzős útját, az orvosi kezelés önmagában nem elegendő. A családtagok, barátok támogatása és munkahely nélkül szinte elkerülhetetlen a visszaesés.

Sorsod magad formárod. Tőled függ, hogy engedsz-e a kísértések csábításainak. Mielőtt döntesz, gondolkozz! Mondj nemet a drogokra!

Mi segít a drogok elkerülésében?

Küzdj céljaid, álmaid megvalósulásáért!
Fordulj bizalommal szeretteidhez, ha gondjaid támadnak, a család szeretetteljes légköre, az érzelmi kötődések jelentenek a legtöbbet!
Legyél igényes a barátok megválasztásában!
Kerüld az unatkozó semmittevőket!
Ne vesítsd el a humorérzedet, a kellemetlenségek így könnyebben elviselhetőek!
Vedd észre az élet apró örömeit!
Tedd hasznossá magad!
Készülj fel arra, hogyan utasítod vissza, ha draggal kínólnak!
Ne feledd: aki nem próbálja ki, sohasem válik a drog rabjává...

NIKOTIN – STOP

Az első elszívott cigaretta egyáltalán nem okoz kellemes érzést, ellenkezőleg: rosszuléttel jár. A kellemetlen tünetek mégsem riasztják el eléggé a fiatalokat, hiszen évente több ezren szoknak rá a dohányzásra. Talán nem is tudják, hogy a dohányosok életkora általában 12 évvel rövidebb a nem dohányzókéénál.

▲ DOHÁNYZÁS OKAI

A tizenévesek cigarettázásának sokféle oka lehet: kíváncsiság, vagányosság, társak csábítása, az a vágy, hogy felnőttnak látszanak, családtagok vagy mások utánpótlása stb.

A dohányzás ismétlése esetén a szervezet hozzászokik a dohánylevélben lévő erős mérrege, szinte észrevétlenül alakul ki a függőségi állapot, ami azt jelenti, hogy a dohányosnak csak akkor van „komfortérzete”, ha cigarettára gyújthat. Bár a dohányzás „csalóka módon” néha átsegíti a nehéz percekre, de ezért sokan az egészségükkel, életükkel fizetnek. A dohányfüst egészségkárosító hatása csak évek múlva mutatkozik meg. Ismerd meg közülük a leggyakoribbakat, hogy ennek tudatában dönts: cigarettázol vagy sem.

▲ DOHÁNYZÁS KÖVETKEZMÉNYEI

A dohányfüstben több ezer egészségre ártalmas anyag van. Közülük a legfontosabbak: nikotin, szénmonoxid és a kátrány. Ezek hatására a légzőrendszerben különböző betegségek alakulnak ki. A nikotin megbénítja a nyálkahártya csillóit, ezért felszaporodik a nyálka, amelybe kátrányszemcsék és egyéb szennyező anyagok rakodnak le. A váladék a dohányosokat köhögésre ingerli. A lera-kódó kátrányban sokféle rákkeltő hatású anyag van, ami bizonyítottan szerepet játszik a tüdő és a gégerák kialakulásában. A nikotin és a szénmonoxid súlyosan károsítja a szívet és az érrendszert. A nikotin szűkíti az ereket, ezáltal növeli a szívverések számát, emeli a vérnyomást. Hosszútávon az összeszűkültek falába méz rakodik, ettől még szűkebbé válnak, sőt el is záródhatnak. Így a szövetek nem jutnak elegendő vérhez. Ráadásul a vörösvérsejtek kevesebb oxigént szállítanak a sejtekhez, mert a szénmonoxid sokkal erősebben kötődik a hemoglobinhoz, mint az oxigén. Tartós dohányzás következtében a szívben és az erekben izomgörcsök léphetnek fel, sőt a rossz vérellátás miatt a lábujjakban és a szívben szövethalás jöhet létre. Ugyanez okozza, hogy a bőr hőmérséklete csökken, így az idővel fakó és ráncos lesz. A dohányzás anyagai az ivarmirigyek működését is befolyásolják. Nőknél megzavarják a petesejt érését a petefészekben. Férfiaknál kóros vagy kevésbé mozgékony hímivarsejtek termelődését idézik elő a herékben. A dohányos anyák újszülöttei kis súllyal és gyakran idő előtt jönnek a világra. Fejlődési rendellenesség vagy halvaszületés is előfordulhat. A nikotin az idegrendszerre és az érzékszervekre is károsan hat. Csekély mennyiségben izgalmi tüneteket okoz (verejtékezés, fokozott gyomorsav elválasztás), nagyobb mennyiségben mérgezési tüneteket vált ki. A dohányzás tompítja az ízérzékelést és a szaglást, sárgára színezi a fogakat és az ujjakat. Kellemetlen szagúvá teszi a leheletet. A helyzetet súlyosbítja az a tény, hogy a dohányfüst a nem dohányzókat is veszélyezteti. Akaratuk ellenére beszívják a káros anyagokat, így az ő szervezetük is károsodik. Ezt a jelenséget passzív dohányzásnak nevezzük. Ma már törvény védi a nem dohányzó egészségét, ugyanis dohányzó és a nem dohányzó helységeket szigorúan el kell különíteni egymástól. Az egészséges élet érdekében legjobb a cigarettázást el sem kezdeni, mert nehéz leszokni róla, ám nem lehetetlen csak erős elhatározás és kitartás kell hozzá.

Mondj nemet a dohányzásra!

Utasítsd vissza udvariasan, ha cigarettával kínálnak!

Nézd kritikus szemmel a cigaretta reklámok „csábítási trükkjeit”!

Keress nem dohányzó barátokat!

Ne a cigarettára gyújtással próbáld megoldani a gondjaidat!

Kerüld a dohányzó társaságokat és a dohányzó helyeket!

Próbáld meg a családtagokat vagy a barátokat leszoktatni a dohányzástól!

Sportolj rendszeresen!

Kerüld az unalmat: olvasd sokat, járj gyakran színházba, moziba, kiállításra!

A PROGRAMBAN RÉSZTVEVŐ ÁLTALÁNOS ISKOLA MÁTÉTELKÉN MŰKÖDIK. BEMUTATÁSÁRA AZ IGAZGATÓ, BÉNYI JÓZSEFNÉ KATALIN VÁLLALKOZOTT.

A településről:

MÁTÉTELKE TÖRTÉNETE: Első okleveles említése 1651-ben kelt, e szerint Bornemisza Polgár Pál végrendeletében leányaira hagyományozta Matheovics pusztát. 1662-ben I. Lipót Vattay Pálnak adományozta, majd a bajai Czobor uradalomhoz tartozott. Többszöri tulajdonosváltás után 1744-ben, Csejtey Pál alispán és Latkoczi Mihály vármegyei ügyész bérelték, majd egy része a Csejteyek, másik része 1747-ben Piukovics János birtokába került. Lakosai nagyobb részt Horvátországból települt római katolikus falumátok voltak, akik rövid idő alatt megtanulták a magyar nyelvet. Akik nem tanultak meg magyarul, azok továbbra is az almási plébánia lelki gondozása alatt maradtak, ugyanis a tataházi pap nem értette a bunyevác nyelvet. Termékeny földjein elsősorban búzát és takarmánynövényeket, valamint kenderet termeltek. A 806 fő lakónépesség 86,5% a élt mezőgazdaságból 1900-ban. 1919-21 között Mátételke is szerb megszállás alatt volt. 1927 óta postakirendeltség működik a faluban, 1927-ben községkormányt és jegyzőhivatalt, 1929-ben egy tantermes iskolát és tanítóképző intézetet a község. 1928-ban mezőgazdasági szeszgyárat létesítettek. Gazdakör működött, amelynek 1929-től könyvtára is volt. A levante egyesület részére 1931-ben építettek a lóteret. A falu római katolikus temploma közadakozásból, 1936-ban épült, és egy ideig saját plébániával, egyházközségként működött. A háború utáni ki- és betelepítések nem érintették a falu lakosságát, csupán a Mátételkére irányított és itt tartózkodó dél-vidéki menekülteket szállították el a bácsalmási németek kitelepítésekor. Az elmenekült nagybirtokosok hátrahagyott gazdaságait kifosztották, a szántóföldek parlagon feledtek. Ezeket a földterületeket alakították meg a szovjet típusú mintagazdaságot 1946-ban. Mátételke 1951-ben termelőszövetkezeti község lett, a termelőszövetkezet 159 családdal 998 holdon gazdálkodott.

MA: A község Bácsalmástól északnyugatra 9 km távolságra, Bajától 28 km-re fekszik. Könnyen megközelíthető a főútvonalat és a falut összekötő bekötőúton. A szomszédos Tataháza kerékpárút épült. Földjei jó minőségű mezőgazdasági talajok. Folyó vize a szabályozott mederben folydogáló Kigyós-patak, amelynek kiszélesítésével 2 hektár területű horgásztavat létesítettek 1983-ban. Határában már 1904-ben értékes hun kőre leleteket tártak fel. Korábbi neve Matheovics volt, 1904-től nevezik hivatalosan Mátételkének. A Polgármesteri Hivatal 2004. január 1-i adatai szerint ma 615 lakosa van a településnek, melyből 330 nő és 287 férfi. A 0-14 év közötti gyermekek száma 106. A település az előregedés gondjával küzd napjainkban, a 60 éven felüliek száma eléri a 137 főt. Pályázati források segítségével keresnek támogatást egy figyelő-hálózat kifejlesztésére, melynek segítségével a támasz nélkül maradt idősök egészségi állapotát lehetne folyamatosan figyelemmel kísérni. A foglalkoztatási arány 18-20%-ra tehető, a munkaképes korú emberek ingáznak a környező településekre, illetve helyben kb. 40 fő dolgozik, főleg a mezőgazdaságban, a helyi közigazgatásban, illetve van egy vállalkozás, mely mozgáskorlátozottakat foglalkoztat. Az elhelyezkedés nagyon problematikus, ugyanis a környező nagyobb településeken – mint például Baján – is kevés munkalehetőség van.

Szociális szolgáltató intézmények tekintetében megfelelő az ellátottság. Működik gyermekjóléti szolgálat egy fő vezetővel, védőnő, házi segítségnyújtó szolgálat két fővel. Az orvosi ellátást Tataházaról kijáró házi orvos segítségével oldották meg. Oktatási lehetőség tekintetében is megfelelőek a körülmények, rendelkezik a település óvodával, illetve az 1-4. osztályos iskolával, melynek költségvetése 2004. szeptember 1-től közös Bácsalmási Önkormányzatával. Felső tagozatra a gyerekek Bácsalmásra, illetve Tataházára járnak be. A továbbtanulási esélyek átlagosnak mondhatók, illetve az önkormányzat igyekszik mindent megtenni azért, hogy a gyerekek ne szenvedjen hiányt attól, hogy hátrányos helyzetű településen laknak. Jelenleg 4 egyetemistát, 8 középiskolást, szakmunkásdiákot számlálnak az ott lakó gyermekek között, emellett 2 biztosan szeretne jövőre felvételizni egyetemre. Fő gondnak a megélhetést és a település fokozatos előregedését látják a helyben lakók.

Hogyan jellemezne röviden az iskolát?

Iskolánk az ország aprófalvas kisiskoláinak egyike, melyben 1978 óta - és jelenleg is - összevont osztályokban folyik a tanítás négyosztályos rendszerben -, két összevont tanulócsoporthal.

Tantestületünkre komoly feladat hárul, hiszen igen nehéz körülmények között kell felkészítenünk növendékeinket arra, hogy akkor is megállják majd helyüket a tanulásban, ha néhány év múltán egy osztott iskolába lépnek át.

A közoktatás modernizációjára való törekvés első lépéseként elkészítettük helyi tantervünket, majd 2001. szeptemberében bevezettük a kerettantervet.

Ezeknek a programoknak az elkészítésekor figyelembe vettük egyedi sajátosságainkat, településünk hagyományait, valamint természetesen a fenntartói és szülői igényeket.

Hogyan zajlik most az oktatás?

A jelen tanévben két összevont tanulócsoporthal (1-3. és 2-4. osztály) történik az oktatás. Az iskola beírt tanulójának létszáma 20 fő. Közülük minden tanuló a helyi lakosok gyermeke.

Fontosnak tartom elmondani, hogy iskolánk gyermeklétszáma egyre csökken.

Miben látja az alacsony létszám okait?

Ez sok mindenre visszavezethető. A lakosság megélhetési lehetőségei nem biztosítottak teljes mértékben a község területén. Csak egy mezőgazdasági szövetkezetben van munkalehetőség a helyben dolgozók számára, így a felnőtt korúak a szomszédos településeken jutnak munkalehetőséghez, mint például Tataháza, Bácsalmás és Baja üzemeiben. Ezzel függ össze az is, hogy a fiatalok boldogulásához a község nem tud esélyt biztosítani, ezért egy részük kénytelen elvándorolni.

És ha magát az iskolát nézzük: a szabad iskolaválasztás következtében a szülők egy része előnyben részesíti a jól felszerelt, szemléltető eszközökkel ellátott szomszéd települések iskoláit, ami érthető.

A bácsalmási Vörösmarty Mihály Általános Iskola és a Hunyadi János Gimnázium is vonzza iskolánk jól tanuló diákjait, ennél fogva iskolánk létszáma azáltal is csökken, hogy a jobb képességű tanulókat ebbe az iskolába iratják szüleik.

Ez egy kis iskola. Kik járnak ide, és kik tanítják őket?

A 2004-2005. tanévre 20 tanuló iratkozott be a négy

évfolyamra. Az osztálylétszámok alacsonyak valóban, a nemek szerinti megoszlást is figyelembe véve elmondhatom, hogy az első osztályba 4 fő (egy lány, három fiú), a másodikba 2 fő (2 fiú), a harmadikba 5 fő (négy lány, egy fiú), a negyedikbe pedig 9 fő (egy fiú, nyolc lány) jár.

A tantestület létszáma három fő, mindenki rendelkezik az előírt képesítéssel. Egy fő tanítói, két fő pedig tanári végzettséggel is rendelkezik.

Sajátos helyzetben vannak, úgy léteznek szinte mint egy nagy család. Mik a legfontosabb alapelvek, amik mentén dolgoznak?

A nevelőtestülethez való tartozás alapvető feltételei között a legfontosabbak: a gyerekszeretet, a tanulókkal, szülőkkel való

együttműködési készség, az alapos szakmai felkészültség, a továbbképzési, önképzési igény, a kreativitás, a következetesség.

Fiatal igazgatóként sokat tesz az iskolájukért.

2001 júniusában végeztem a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán biológia- kémia szakos tanárként. 2001 augusztusától vagyok a máttelki Általános Iskola igazgatója. Fontosnak tartom az önképzést, ezért három év elteltével második diplomát szereztem ugyanezen a karon, környezetvédelem szakon.

Igazgatóként fő célomul tűztem ki, hogy kiderítem az okát, miért csökken egyre iskolánk gyermeklétszáma, mi az oka, hogy a szülők inkább utaztatják a gyerekeiket, mintsem a község iskolájába járassák őket.

Mire jutott?

Sajnos ésszerű okot nem sikerült kiderítenem. Véleményem szerint iskolánkban is megtalálhatóak ugyanazok a feltételek, amik a pedagógiai munkához nélkülözhetetlenek, és a hatékony, minőségi munkához szükségesek. Pedagógusaink folyamatosan képzik magukat, munkájukat becsületesen, felkészülten végzik. A diákok közül többen hátrányos helyzetűek, felkészülésüket azzal is segítjük, hogy tanulószobát biztosítunk számukra.

Milyen egyéb többletlehetőségeket biztosít az iskola a gyerekeknek?

Minden lehetőséget igyekszünk megadni a gyerekeknek, hogy képességeiket kipróbálják, látóképük bővüljön. Ehhez járulnak hozzá az iskolában szervezett programok, például előadások, foglalkozások az egészséges életmóddal, életvitellel kapcsolatban. Igyekszünk színvonalas versenyekre is benevezni tanulóinkat, évente részt vesznek országos tantárgyi levelezős versenyeken, vagy például közlekedési versenyeken. Iskolánkban két éve működik zene-, és képzőművészetoktatás a Danubia Alapfokú Művészoktatásért Alapítvány tanárainak közreműködésével, ezeken a képzéseken nagyon szívesen vesznek részt a gyerekek.

A kis tanulólétszám lehetővé teszi, hogy differenciáltan foglalkozunk a gyerekekkel, így szinte teljes mértékben elkerülhető a lemorzsolódás.

Távlati célomul tűztem ki, hogy az ökoiskolák kritériumrendszerének megfelelően alakíttassam ki az iskolát, megfelelve a személyi és tárgyi feltételeknek is. Ez hamarosan megvalósulni látszik, így reményeim szerint megpályázhatjuk az Ökoiskola címet.

Milyenek egyébként az iskola tárgyi feltételei?

Az iskola épülete 1957-ben készült. Azóta fenntartónk korszerű fűtési rendszerrel látta el. Mára elmondhatjuk, hogy diákjaink egészséges környezetben tanulhatnak. A folyosót, az ebédlőt és az osztálytermeket virágokkal is feldíszítjük, ezzel is becsempészve a természetet az iskolánkba, a gyerekek életébe. A testnevelés órákat egy kis tornaszobában tarthatjuk, amelyet később építettek az intézményhez.

Az épület azonban az évek folyamán elrongálódott, tetőszerkezete megromlott. Teljes felújításra szorulna. A korszerűsítés folyamatos, az állagmegóvási munkálatok mellett az idén például az összes lámpatestet esztétikusabb kivitelűre és energiatakarékosra cseréltettük le. A tornaszoba a legszükségesebb tornaszerekkel fel van felszerelve.

Természetesen csokorba gyűjthetjük a meglévő nehézségeket, legégetőbb szükségleteinket, ezzel talán jobban érzékeltethető a hátrányos helyzet mibenléte is:

- Az Önkormányzat a tárgyi feltételeket csak nehézségek árán tudja biztosítani.
- A berendezési tárgyak, a szemléltető eszközök elavultak, elhasználódtak, ezeket folyamatosan igyekszünk pótolni és újítani.
- A tanuláshoz szükséges alapvető taneszközökkel rendelkezünk.

- A családok szociális helyzetének kedvezőtlen alakulása miatt tanulóink egy része hátrányos helyzetű, ezért olyan taneszközökre lenne szükségünk, amelyek segítséget nyújtanak a felzárkóztató oktatásban.

- Helyi tantervünk alapján bevezettük az idegen nyelv oktatását már az 1. osztályos tanulók részére, de a nyelvtanítást segítő taneszközök csak minimálisan állnak rendelkezésünkre.

- Nyolc számítógéppel rendelkezünk, melyeket folyamatosan korszerűsítünk. Igyekszünk olyan pályázatokat megcélozni, ahol akár a hardverek, akár a szoftverek területén segítséget kaphatunk. Informatikát harmadik osztálytól tanulnak a gyermekek. Az idegen nyelv, és az informatika oktatására nagy igény van a szülők részéről.

Hogyan tud közreműködni az iskola fenntartója?

A Községi Önkormányzat, mint az iskola fenntartója csak nehézségek árán tudja működtetni az iskolát.

Szűkös költségvetésből, nagy takarékosággal tudja csak biztosítani a zavartalan működést. Sok esetben erején felül is. A központi támogatáshoz ebben az évben is több millió forinttal járult hozzá, hogy az iskola működőképes legyen. A taneszközök, felszerelések megvásárlása is meghaladja erejét, ezért minden pályázati lehetőséget kihasználunk. Sajnos a pályázatokhoz jelentős önerőt kellene biztosítani, ami nem minden esetben oldható meg.

Hogyan alkalmazkodik az önkormányzat a gyerekszám csökkenéséhez?

A tanulói létszám csökkenése miatt a 2002 - 2003 - as tanévtől már csak alsó tagozat működik az iskolában, ugyanis az Önkormányzat már nem vállalhatta a hatosztályos iskola működésével kapcsolatos terheket.

Tehát a 4. osztály után a gyerekeknek el kell hagyniuk ezt az iskolát, hogy máshol folytathassák tanulmányaikat.

Iskolánk vezetése és tantestülete a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján célul tűzte ki, hogy az iskolánkból másik általános iskolába átiratkozó diákjainknak meg kell felelniük az osztott iskola követelményeinek. Ennek érdekében egy-

részt törekszünk az intézmény tárgyi feltételeinek javítására: taneszközök, felszerelések beszerzése érdekében pályázatot készítünk, másrészt megragadunk minden alkalmat, hogy anyagi forrásokhoz jussunk.

Hogyan fogadták a gyerekek lapunk munkatársainak megkeresését?

Az újságírásba is nagy lendülettel vágta bele, hiszen számukra minden új dolog kihívást jelent. A témaválasztás előtt több újságot is átnézegettek, hogy ötletet merítsenek. Mivel még elég fiatal gyerekekről van szó, az ő képzelőerejük és gondolatviláguk még inkább a szűkebb környezetük körül forog, tehát a témákat is eszerint választották. Igyekeztem én is segítséget adni nekik, például háttéranyag keresésével, de ezt nem igazán igényelték. Kisebb rivalizálás is kialakult köztük, szinte „félte” rejtegették a munkájukat a beadás napjáig. A szülők is szívesen részt vállaltak a munkák elkészítésében és kivitelezésében, és nagyon örültek annak, hogy ezen a téren is kipróbálhatták magukat a gyerekeik.

MÁSİK RÉSZTVEVŐ PARTNERÜNKRŐL, A BÁCSALMÁSI GYERMEK-OTTHONRÓL IGAZGATÓJA, BÁNFI ATTILA BESZÉLT.

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Gyermekotthona Bácsalmás központjában helyezkedik el. Fenntartója az említett önkormányzat, a munkák irányítója a Megyei Önkormányzati Hivatal. Működését 1962.12.15-én kezdte meg. 2001.óta lakásotthonos formában működő, 40 férőhelyes, koedukált, széles korhatárú gondozottakat ellátó intézmény.

Legfiatalabb lakóink jelenleg 9, legidősebb 25 éves. Gyermekünk oktatását elsősorban a városi intézményekben oldottuk meg, de vannak középiskolásaink, akik Baján és Szekszárdon tanulnak. Otthonunkban jelenleg 45-en vagyunk, 20 lány és 25 fiú, ezek közül 18 nagykorú. Személyi és tárgyi feltételeink adottak, intézmény-

nyünk rendelkezik mindazokkal a személyi feltételekkel, amit a törvény előírt.

Gyermekünk elsősorban szociális okok miatt kerülnek be az intézményekbe, de jó néhány gyermekünk van, aki teljes, vagy félárva.

Milyen a bent lakó gyermekek és családjuk kapcsolata?

Vér szerinti szülőkkel és rokonokkal van kapcsolata 15 gyermeknek, akik a nyár folyamán látogatást is tettek a rokonoknál, illetve szülőknél. 9 gyermeknek van patronálókkel kapcsolata, akiket a nyár folyamán patronálók fogadtak és 1-2 hetet töltöttek náluk.

Milyen programokon vesznek részt az otthon lakói?

Az elmúlt tanévben a következő programokat tudtuk nyújtani a gyermekeinknek:

SZEPTEMBER 26.

Vendégül láttunk 25 amerikai misszionárius iskolást, akik egy keresztény iskolában tanulnak Budapesten.

SZEPTEMBER 27.

Kirándulás Budapestre a Szépművészeti Múzeum megtekintése, Budapest Sport Aréna – gimnasztikai világbajnokság.

OKTÓBER 7.

Eperjes Károly előadói estjén való részvétel a Művelődési Házban.

OKTÓBER 18.

Ünnepi megemlékezés nemzeti ünnepünkről.

OKTÓBER 20.

Mórahalom – fürdés.

OKTÓBER 21.

Asztalitenisz házi bajnokság.

OKTÓBER 23.

Részvétel a városi ünnepségen.

NOVEMBER 4.

Drog prevenció előadáson való részvétel a Művelődési Házban.

DECEMBER 5.

Mikulás ünnepség.

DECEMBER 19.

Gyertyagyújtás – ünnepi műsor, közös vacsora, ajándékozás.

FEBRUÁR 20.

Félévzáró otthongyűlés.

FEBRUÁR 21.

FICE – bál

Februári hónapban városi teremlabdarugó versenyen való részvétel.

FEBRUÁR 27.

Tavaszbál tánccserepenyel.

MÁRCIUS 12.

Ünnepi műsor.

MÁRCIUS 15.

Részvétel a városi ünnepségen.

MÁRCIUS 26.

Színházlátogatás Kecskeméten.

ÁPRILIS 17.

Mórahalom – fürdés

ÁPRILIS 27.

Intézményi napon való részvétel Kunfehértón.

MÁJUS 1.

Részvétel a Faragó Béla sportnapokon.

MÁJUS 5.

"Otthon lenni a világban" – zenés, táncos műsor

MÁJUS 28.

Főzőverseny és asztalterítési verseny, utána bál.

MÁJUS 29-JÚN.1.

között: Pünkösdi napokon való részvétel, fellépés Tompán.

JÚNIUS 4.

Pedagógus nap

JÚNIUS 7.

Gyermek nap

Június 9. A Bács TV bemutatja az otthonunkat és a gyermekekkel készített interjút.

JÚNIUS 11.

Ballogás

Gyermekeink az idei nyáron is több táborban vettek részt:

JÚNIUS 10-13.

Tiszadob – Országos Sporttalálkozó

JÚNIUS 18-24.

MÁRIUS tanya

JÚNIUS 23-27.

Csillebérci tábor

(pályázat útján nyert tábor a Vörösmarty Mihály Ált. Iskola tanulóival együtt vettek részt ezen.)

JÚLIUS 10-ÉN

Részvétel a bajai Halfőző Napokon

JÚLIUS 21-31.

ÁGOTA tábor

JÚLIUS 21-23.

Bajai Keresztény Zenei Fesztivál

(ahol gyermekeink felléptek)

AUGUSZTUS 2-6.

Kunfehértói tábor

AUGUSZTUS 9-13.

Budzsak

AUGUSZTUS 9-13.

Vajta

AUGUSZTUS 19-21.

Bácsalmási Napok rendezvényén

felléptek gyerekeink

Milyen segítség áll rendelkezésükre a különleges ellátást igénylő bentlakók esetében?

A speciális ellátást igénylő gyermekeink kezelésében az intézménynek pszichológus, fejlesztő pedagógus áll rendelkezésére, akik nyomon tudják követni a fejlődésüket és a problémájukat időben tudják kezelni.

Milyen a viszony a bácsalmásiak és a gyermekotthon lakói között?

A település lakói és a gyermekotthon lakói között a jelenlegi kapcsolat jónak mondható. Bár nagyon sokat kell és kellett fáradozni azon, hogy ez a kapcsolat megfelelően alakuljon, mert még most is nagyon sokan előítélettel vannak a gyermekotthonos gyermekek felé.

Igyekszünk a város életébe bevonni gyermekeinket, jó a kapcsolatunk a társintézményekkel és más intézményekkel is. Rendszeresen szoktak szerepelni gyermekeink a városi rendezvényeken.

Ami viszont még mindig nagy gondot okoz, az a faji megkülönböztetés. Van olyan nagykorú gyermekünk, aki több szakmával rendelkezik és bőre színe miatt nem tud elhelyezkedni: bárhol jelentkezik, csak elutasítást kap.

Milyen a légkör az otthonban?

2001 óta – mint már említettem – otthonunk lakásotthonos formában működik. Ez azt jelenti, hogy 4 különálló lakóegységben élnek gyermekeink, és egy-egy lakóegységben 8-10 gyereket tudunk elhelyezni. Ebben a működési formában sokkal több szeretetet, egyéni bánásmódot tudunk biztosítani gyermekeink számára. Így kialakulhat felnőtt és gyermek között egy olyan kapcsolat, ahol a gyermek jobban meg tudja beszélni a problémáit, kéréseivel, gondjaival fordulhat a felnőtt felé, de az igazi szeretetet csak a szülő vagy egy igaz társ adhatja meg a gyermekek számára, ami még ebben a környezetben sem biztosítható.

Otthonunkban kialakítottuk mindazokat a feltételeket, amely egy átlagos családnak megfigyelhető. Talán ennek, és a nevelők által nyújtott következetes munkának köszönhetően elértük, hogy az elmúlt tanévben bukásmentes volt az intézményünk. Sok tanulónk jár szakmunkásképzőbe, gimnáziumba, és egy gyermekünk a bajai Tanítóképző elvégzése után a szegedi József Attila Tudományegyetem latin-német-ógörög szakán 3. évfolyamos tanuló.

Tehát méltán lehetünk büszkéek gyermekeinkre és ez a büszkeség nemcsak a dolgozóink által elismert büszkeség, hanem a gyerekeink által elismert büszkeség is.

Hogyan fogadták lapunk megkeresését?

Örömmel fogadták, hiszen ezen keresztül be tudják mutatni, hogyan töltik napjaikat az otthonukban, melyek azok a programok, amelyeket biztosítunk számukra, mik azok a gondok és problémák, amelyekkel nap mint nap meg kell nekik küzdeni. Sajnos még mindig vannak olyan emberek, akik nem ismerik a gyermekotthonban élő gyermekek lelki világát, s talán e miatt is nehéz nekik a társadalomba beilleszkedni.

A Melléklet elkészítésében közreműködtek:
Bényi Józsefné Anna polgármester, Mátételke Községi Önkormányzat

Bánfi Attila intézményvezető,
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Gyermekotthona

Bényi Józsefné Katalin igazgató,
Mátételki Általános Iskola

Lukovszki Marianna, Kibicher Orsolya, Gyórfi Éva
Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület

A Melléklet megjelenését támogatja:
Gyermek, Ifjúsági, és Sportminisztérium, Mobilitás Ifjúsági Szolgálat

